

32. Mezinárodní konference Červeného kříže a Červeného půlměsíce Ženeva, 8. až 10. prosince 2015

Motto konference: „Síla humanity: Základní principy v akci“ („*Power of Humanity: the Fundamental Principles in action*“).

Vládní delegace byla složená ze zástupců MZV, MO, MS a MZ a vedená náměstkem ministra pro řízení sekce právní a konzulární JUDr. Martinem Smolkem. Delegaci českého červeného kříže vedl prezident ČČK Marek Jukl.

Konference si připomínala 50. výročí přijetí základních principů hnutí (humanita, nestrannost, neutralita, nezávislost, dobrovolnická služba, jednota a univerzalita). Konference se zabývala řešením nejnaléhavějších otázek mezinárodního humanitárního práva ve třech základních oblastech: 1.) prevence násilí a odpověď na něj; 2.) zajištění bezpečí a přístupu k humanitární pomoci a službám; 3.) snížení rizika katastrof a posílení odolnosti.

Témata rezolucí

1. Prevence násilí a odpověď na něj

1.1. Posílení právní ochrany obětí válečného konfliktu

V roce 2011 byla na 31. Mezinárodní konferenci Červeného kříže a Červeného půlměsíce přijata rezoluce č. 1, na jejímž základě MVČK zahájil konzultace k posílení právní ochrany obětí válečného konfliktu ve dvou hlavních oblastech:

- a) posílení dodržování mezinárodního humanitárního práva;
- b) ochrana osob zbavených svobody v ozbrojeném konfliktu.

1. 1. a Posílení dodržování mezinárodního humanitárního práva

MVČK a vláda Švýcarské federace společně předložily závěrečnou zprávu ze čtyřletého konzultačního procesu k tématu posílení dodržování MHP. V rámci konzultací se státy a další zainteresovaní aktéři vyslovili pro vznik mechanismu k dodržování MHP, který by měl být založen na a) pravidelném setkání států, které by vedlo tematické diskuze

k aktuální problematice MHP, dále na b) podávání národních zpráv k dodržování MHP, a na c) vyšetřovacím mechanismu k prošetření případů porušení MHP.

Na základě závěrečné zprávy byl zpracován návrh rezoluce k posílení dodržování MHP, jehož cílem je ustavení Setkání států k MHP („*Meeting of States on IHL*“), které by mělo doplňovat stávající mechanismy v oblasti MHP na mezinárodní i regionální úrovni, včetně Mezinárodní konference Červeného kříže a Červeného půlměsíce. Setkání států by se mělo konat jednou ročně na bázi dobrovolnosti. Rovněž financování by mělo být dobrovolné. Hlavní část jednání by se odehrávala v plenárním zasedání a práci Setkání by řídil předseda za asistence sekretariátu a byra. Setkání by bylo otevřeno všem státům, národním společnostem, mezinárodním a regionálním organizacím i zástupcům občanské společnosti. První setkání by měla vláda Švýcarské federace společně s MVČK svolat do jednoho roku od konání 32. Konference. Mezi funkce Setkání by měly patřit tematické diskuze k MHP a podávání dobrovolných pravidelných zpráv k dodržování MHP. Návrh rezoluce počítá s ustavením vyšetřovacího mechanismu („*fact-finding*“) až v návaznosti na vznik Setkání států, přestože jej část států, včetně ČR, považují za nezbytnou součást mechanismu k dodržování MHP.

1.1. b Posílení mezinárodního humanitárního práva k ochraně osob zbavených svobody

V případě osob zbavených svobody vedl konzultační proces MVČK, jež ve své závěrečné zprávě dovedl, že mezinárodní humanitární právo nabízí přiměřený rámec pro regulaci chování stran v ozbrojeném konfliktu jak vnitrostátní, tak i mezinárodní povahy, nicméně poukázal na nutnost zvýšení respektu k dodržování MHP, které je nezbytné zejména v případě detence osob ve vnitrostátním ozbrojeném konfliktu. Návrh rezoluce k posílení MHP k ochraně osob zbavených svobody připomíná nedostatky v prosazování práv osob zbavených svobody, zejména z důvodů nucených zmizení, svévolného zbavení svobody, mimosoudních poprav, mučení a jiného špatného zacházení, či sexuálního násilí.

Rezoluce vychází z analýzy obsažené v rezoluci č. 1 přijaté 31. Mezinárodní konferencí Červeného kříže a Červeného půlměsíce a potvrzuje zajištění lidského zacházení a odpovídajících podmínek detence, které berou ohled na věk, pohlaví, postižení, a dále zabezpečení procedurálních a právních záruk pro osoby zadržované, internované či přesunované ve vztahu k ozbrojenému konfliktu. Hlavním cílem rezoluce je zahájení procesu dalších konzultací za účelem přípravy nezávazného nástroje aplikovatelného na případy

zbavení svobody v rámci vnitřního ozbrojeného konfliktu. Jakýkoliv výsledek konzultací by měl být aplikovatelný na vnitřní ozbrojený konflikt dle společného čl. 3 Ženevských úmluv. MVČR by měl předložit zprávu 33. Mezinárodní konferenci Červeného kříže a Červeného půlměsíce.

1.2. Sexuálně a genderově motivované násilí: společný postup k prevenci a odpovědi

Ať už v případě ozbrojeného konfliktu a jiného násilí či v případě katastrof, rozšíření sexuálně motivovaného násilí je kritickým humanitárním problémem. V případě katastrof je zásadní hrozbou nárůst napětí v případě zhroucení bezpečnostního systému a zcela opomíjeno zůstává genderově motivované násilí na zranitelných skupinách osob.

Rezoluce se věnuje upevnění stávajícího právního rámce, kdy znásilnění a jiné formy sexuálního násilí v ozbrojených konfliktech jsou zakázány MHP, stejně jako sexuální a genderově motivované násilí jsou zakázány mezinárodním právem lidských práv. Sexuální násilí může být označeno za zločin proti lidskosti, případně vést ke spáchání genocidy; je válečným zločinem, pokud je spácháno v ozbrojeném konfliktu a představuje závažná porušení Ženevských úmluv. Rezoluce se zabývá prevencí sexuálního násilí, jeho vyšetřováním a zmiňuje důležitou roli Mezinárodního trestního soudu, jakož i dalších mezinárodních trestních tribunálů při stíhání těchto zločinů.

2. Zajištění bezpečí a přístupu k humanitární pomoci a službám

2.1. Bezpečí a zajištění humanitárních dobrovolníků

Dobrovolníci jsou při řešení krizových situací v předních liniích, zajišťují pomoc v čase potřeby, mnohdy s vysokým osobním rizikem, přičemž denně riskují své životy při pomoci ostatním (např. v období 2014-2015 pracovalo celkem 7 tisíc dobrovolníků Červeného kříže a Červeného půlměsíce v zemích zasažených ebolou.). V rámci 31. Konference byla přijata rezoluce č. 4 k vytvoření odpovídajících podmínek pro dobrovolnickou činnost, na niž navazuje současný návrh rezoluce. Účastníci konference přijaly rezoluci požadující zajištění bezpečnosti dobrovolníků prostřednictvím odpovídajícího výcviku, jakož i skrze přijetí ochranných opatření, včetně sdílení aktuálních informací o prostředí či ochranných pomůcek, psychologické podpory a adekvátního pojištění pro jejich práci ze strany všech relevantních aktérů poskytujících humanitární pomoc.

2.2. Zdravotní péče při ohrožení: pokračování v ochraně poskytování zdravotní péče

Na základě rezoluce č. 5 přijaté na 31. Mezinárodní konferenci Červeného kříže a Červeného půlměsíce oslovil MVČK národní společnosti MVČK, státy a zdravotnické organizace k návrhům praktických doporučení pro zajištění bezpečného poskytování zdravotní péče při ohrožení a zajištění přístupu k péči.

MVČK předložil konferenci návrh rezoluce obsahující návrhy k pokračování v zajištění bezpečnosti osob poskytujících zdravotní péči a posílení bezpečného přístupu k této zdravotní péči za situace ozbrojeného konfliktu či nebezpečí. Státy a národní společnosti jsou rovněž vyzvány k přijetí čestných závazků specifických konkrétní praktická opatření.

3. *Snížení rizika katastrof a posílení odolnosti*

3.1. *Posílení právního rámce v případě katastrof, snížení rizik a první pomoc*

V roce 2003 jeden ze závěrů 28. konference MVČK požadoval na zúčastněných státech přehled stávající legislativy k plné integraci strategie k redukci rizik v souvislosti s případnými katastrofami. 30. Konference v roce 2007 přijala v rezoluci č. 4 vodítka k mezinárodní pomoci v případě katastrof („*IDRL Guidelines*“). 31. Konference v roce 2011 opět vyzvala státy k detailnímu zhodnocení vnitrostátní právní úpravy v případě katastrof.

V návaznosti na 3. Světovou konferenci ke snižování rizika katastrof v březnu 2015 spolupracují Mezinárodní federace Červeného kříže a UNDP na vytvoření kontrolního seznamu k legislativě k redukci rizika katastrof. Konference bude vyzvána k přijetí kontrolního seznamu jakožto praktického nástroje v rámci rezoluce k posílení právního rámce v případě katastrof, snížení rizik a první pomoci.

3.2. *Posílení odpovědi Mezinárodního hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce na rostoucí humanitární potřeby*

Na 17 milionů dobrovolníků a pracovníků Červeného kříže a Červeného půlměsíce působí v komplexním, nepředvídatelném a stále se vyvíjejícím prostředí, které zahrnuje celou řadu humanitárních výzev. Rada delegátů hnutí proto představila projekt „Vize Mezinárodního hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce“ k posílení koordinace a spolupráce mezi jednotlivými komponenty hnutí. Rezoluce bere na vědomí tento projekt a na podporu lepší koordinace hnutí představuje iniciativu k přijetí nového loga, které bude sloužit výhradně ke společné reprezentaci hnutí a ke komunikaci a propagaci jeho globálních aktivit. Rezoluce dále vyzývá k respektování základních principů hnutí a ke spolupráci hnutí

s ostatními aktéry na přípravě a realizaci Světového humanitárního summitu, který se uskuteční v květnu 2016.